

DOI: 10.31866/2616-745X.14.2024.319348

УДК 327.51-048.87(6+73)"20"

АФРИКАНСЬКИЙ РЕГІОН У ГЕОПОЛІТИЧНИХ ІНТЕРЕСАХ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Корнійчук Любов Володимирівна^{1а},
Боднарєнко Христина Василівна^{2а}

Надіслано:

08.08.2024

Рецензовано:

25.08.2024

Прийнято:

06.09.2024

¹ Кандидатка історичних наук,
старша викладачка кафедри міжнародних відносин,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0541-5884>,
e-mail: liubov.korniichuk@oa.edu.ua,

² Студентка 2 курсу магістратури освітньої
програми «Міжнародні відносини»,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-4672-5255>,
e-mail: khrystyna.bodnarenko@oa.edu.ua,

^а Національний університет «Острозька академія»,
вул. Семінарська, 2, м. Острог, Україна, 35800

Для цитування:

Корнійчук, Л.В. та Боднарєнко, Х.В., 2024. Африканський регіон у геополітичних інтересах Сполучених Штатів Америки на сучасному етапі. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, 14, с.19-37. doi: <https://doi.org/10.31866/2616-745X.14.2024.319348>.

Мета статті полягає у розкритті сучасних геополітичних інтересів США в Африці, а її завданнями є окреслити основні чинники, що впливають на геополітичні інтереси держави в регіоні; з'ясувати їх основні складові та особливості реалізації; виокремити перспективи посилення американської присутності у регіоні. У ході дослідження застосовано системний підхід, який допоміг встановити взаємозв'язок окремих подій та їх вплив на формування геополітичних інтересів США в Африці, а також сформувати цілісну картину еволюції зовнішньої політики США щодо регіону. Використання хронологічного методу та івент-аналізу дало можливість проаналізувати процес формування сучасного африканського зовнішньополітичного вектора США, а порівняльний аналіз дозволив виокремити зміни у зовнішній політиці США на сучасному етапі. Для прогнозування перспектив посилення американської залученості до

справ регіону, враховуючи нові безпекові виклики, було застосовано прогностичний метод.

Сьогодні рівень зацікавлення великих держав Африканським регіоном і, як наслідок, зростання впливу цих країн є досить динамічними. Для США регіон є надзвичайно важливим у економічному, безпековому та політичному аспектах, особливо як тимчасовий (потенційно постійний) член Ради Безпеки, а також Генеральної Асамблеї ООН. Майбутні президентські вибори у США можуть значно змінити архітектуру сил у межах регіону, проте незалежно від того, хто переможе на виборах, США повинні зберігати тут фокус уваги. Державі слід модернізувати систему AFRICOM для можливості превентивного реагування на військові заворушення і, як наслідок, недопущення хунти до влади та поширення екстремістського руху. У тих державах, де хунта прийшла до влади і де це можливо, США мають зосередитися на створенні позитивних стимулів для повернення до демократичного правління. Також Вашингтону варто наступного року поновити Закон про зростання та можливості в Африці (AGOA), враховуючи, з одного боку, особливу вигоду регіону через збільшення експорту, а з іншого боку, гарантування довгострокової перспективи і, як наслідок, непрямого впливу США на континент. Водночас Сполучені Штати повинні залучати інструменти та розвивати галузі співпраці, протидіючи китайському і російському впливу, приміром, розширювати використання інструментів «м'якої сили», координувати співробітництво з державами регіону зі своїми союзниками, які теж мають тут свої інтереси (ЄС, Туреччина, Об'єднані Арабські Емірати, Японія та ін.), посилювати взаємодію із регіональними партнерами (Єгиптом, Марокко, Кенією, Беніном, Кот-д'Івуаром, Ганою, Того, Камеруном і Нігерією). США слід акцентувати увагу саме на економічній та безпековій співпраці, а не на розвитку політичної волі, адже саме такий алгоритм дій, імовірно, стане дійовим конкретно до зазначеного регіону.

Ключові слова: США; геополітичні інтереси; Африка; зовнішня політика; стратегія; співробітництво.

Вступ

Сьогодні Африканський регіон продовжує залишатися зоною інтересів провідних міжнародних акторів, адже має значні запаси природних ресурсів, вигідне географічне положення (наприклад, маршрут Червоного моря, який проходить через північно-східну Африку та з'єднує її з Індійським оке-

аном, становить 10 % річної світової торгівлі), держави регіону складають четверту частину держав-членів ООН, що посилює боротьбу за їх політичну підтримку під час важливих голосувань на Генеральній Асамблеї ООН. Прогнозується, що до 2030 р. на континент припадатиме близько 42 % молоді у світі, до 2050 р. населення Африки становитиме майже 30 % жителів світу, а до 2025 р. до споживчого класу увійдуть ще 90 млн африканських домогосподарств, що забезпечить купівельну спроможність світової економіки у розмірі 2,1 трлн дол., регіон теж може стати майбутнім світовим центром виробництва (Шевченко, 2022). Водночас, незважаючи на досить динамічний розвиток окремих держав, Африка залишається неоднорідним регіоном зі значними безпековими викликами, зокрема останнім часом спостерігається відкат від демократичної хвилі у бік автократії. Відтак, закономірною виглядає зацікавленість США як провідного міжнародного актора регіоном, що має істотне геополітичне значення у сучасній системі міжнародних відносин. Поза тим, інтерес держави також посилюється і у зв'язку зі значними впливами тут американських геополітичних суперників – Китайської Народної Республіки та Російської Федерації, які намагаються закріпитися в регіоні для зміни глобального балансу сил. Відтак, актуалізується питання необхідності розроблення цілісної африканської стратегії та активізації політики США у регіоні для посилення свого глобального лідерства та геополітичного впливу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Зростання ролі Африканського регіону у сучасних міжнародних відносинах та відповідно американська політика щодо нього стали предметом низки досліджень закордонних авторів, серед яких Н. Нзукі та М. Ф. Дізолеле (Nzuki and Dizolele, 2022), У. Пурушотаман та А. Вішванатан (Purushothaman and Viswanathan, 2023), Дж. Дж. Чін та Г. Бартос (Chin and Bartos, 2024), Р. Вордсворт (Wordsworth, 2024), Н. Берtrand (Bertrand, 2024), А. Гуліді (Ghoulidi, 2024), Дж. Сіллієрс (Cilliers, 2024), Б. Тадессе (Tadesse, 2024), та ін. Вивчення сучасного африканського вектора зовнішньої політики США в українській науковій думці не знайшло цілісного висвітлення, однак загалом особливості геостратегії та зовнішня політика США каденції Джо Байдена стали предметом досліджень низки авторів, зокрема В. Орлик та А. Гриценко (2022), Д. Стеблук (2021), М. Фесенка (2021), І. Пересипкіної (2022) та ін. Динамічні зміни у сучасному міжнародному житті як у регіоні, так і у світі в цілому диктують потребу аналізу інтересів США у регіоні, що сприятиме формуванню цілісної картини зовнішньої політики держави, яка прагне зберігати лідерські позиції на міжнародній арені.

Формулювання цілей статті

Мета статті полягає у розкритті сучасних геополітичних інтересів США в Африканському регіоні, а її завданнями є окреслити основні чинники, що впливають на геополітичні інтереси держави в Африці; з'ясувати їх основні складові та особливості реалізації; виокремити перспективи посилення американської присутності у регіоні. У ході дослідження застосовано системний підхід, який допоміг встановити взаємозв'язок окремих подій та їх вплив на формування геополітичних інтересів США в Африці, а також сформуванню цілісної картини еволюції зовнішньої політики США щодо регіону. Використання хронологічного методу та івент-аналізу дало можливість проаналізувати процес формування сучасного африканського зовнішньополітичного вектора США, а порівняльний аналіз дозволив виокремити зміни у зовнішній політиці США на сучасному етапі. Для прогнозування перспектив посилення американської залученості до справ регіону, враховуючи нові безпекові виклики, було застосовано прогностичний метод.

Виклад основного матеріалу дослідження

Впродовж тривалого часу політика США щодо держав досліджуваного регіону не була серед зовнішньополітичних пріоритетів і в основному концентрувалася на підтримці антитерористичних операцій та боротьбі з насильницьким екстремізмом. США завжди прагнули відігравати активну роль у гуманітарній допомозі, економічному розвитку та покращенні потенціалу і якості управління у країнах Африканського континенту, однак стратегічні пріоритети в інших регіонах мінімізували взаємодію з державами регіону. Протягом останнього десятиліття США все більше стурбовані зростаючим російським та китайським впливом на континенті, а після початку повномасштабної російсько-української війни і трансформації міжнародного порядку регіон став стратегічно важливим із погляду посилення своєї геополітичної ролі у світі.

Фактично, американсько-китайське суперництво та посилення російської присутності в регіоні сприяли тому, що США наголосили на необхідності більшої уваги до нього. Проте, крім цього, не менш вагомим чинником є те, що Африка стала більш важливим фронтом у глобальній війні США з тероризмом, уряди в регіоні шукають більшої допомоги у сфері безпеки від зовнішніх держав. Із 2020 р. в Африці відбулося дев'ять державних переворотів у межах так званого «поясу переворотів» у Сахелі та Західній Африці, а чотири із п'яти наймасштабніших поточних збройних конфліктів в Африці – із понад 1 тис.

загиблих у 2022 р. – спричинені повстаннями ісламістських насильницьких екстремістських організацій, а саме Джамаату Нусрат аль-Іслам валь-Муслімін, пов'язаного з Аль-Каїдою, у Малі та Буркіна-Фасо, Ісламської держави в Нігерії та «Аш-Шабаб» у Сомалі (Chin and Bartos, 2024). Також США зацікавлені у стратегічних ресурсах на континенті, до прикладу, Демократична Республіка Конго володіє значними світовими запасами кобальту, що є ключовим інгредієнтом для виробництва літій-іонних батарей, в Анголі зосереджені запаси нафти та газу, у Замбії – мідної руди, Гвінея має 35 % світових запасів бокситів (головний компонент для виробництва алюмінію), загалом Африка вважається найбільшим виробником діамантів у світі тощо.

Аналіз стратегічних документів США останніх десятиліть та динаміка державних візитів високого рівня на континент підтверджують висновок про те, що регіон не був пріоритетним у зовнішній політиці держави. Зокрема, останнім американським президентом, який відвідав Африку, був Барак Обама у 2015 р., натомість, чинний президент Дж. Байден, попри обіцянки відвідати регіон та наголошення на його важливості для вирішення глобальних проблем, так і не зробив цього. Поза тим, упродовж 21–26 січня 2024 р. державний секретар США Ентоні Блінкен перебував із черговим візитом на західному узбережжі Африки та відвідав Кабо-Верде, Кот-д'Івуар, Нігерію та Анголу. За кілька днів до його візиту тур Африканським континентом здійснив міністр закордонних справ Китаю Ван Ї. У ході поїздки Е. Блінкен підкреслив, що США прагнуть розвивати партнерство на Африканському континенті та все частіше бачать африканські країни «лідерами в питаннях глобального значення» (Чінг, 2024).

Слід підкреслити, що саме адміністрація Дж. Байдена зробила спробу переглянути відносини із державами Африки. Під час своєї першої поїздки до Африки як держсекретар у листопаді 2021 р. Блінкен підтвердив, що «Африка сформує майбутнє – і не лише майбутнє африканського народу, а й усього світу» (Banks, 2023). У серпні 2022 р. адміністрація Байдена опублікувала «Стратегію США щодо Африки на південь від Сахари». У ній визначено чотири цілі щодо просування пріоритетів США в регіоні спільно з регіональними партнерами в Африці на південь від Сахари протягом наступних п'яти років: сприяння справедливому та відкритому суспільству, просування демократичних зусиль і подолання викликів безпеки, сприяння відновленню після пандемії та економічним можливостям, а також підтримка збереження, адаптації до клімату і перехід до зеленої енергетики (U.S. Strategy, 2022). У Стратегії йдеться про те, що вона переосмислює важливість регіону для інтересів національної безпеки США, адже він відіграватиме визначальну роль у вирішенні глобальних викликів. Однією із причин підвищеної важ-

ливості Африки є те, що Китай і Росія використовують регіон, щоб кинути виклик міжнародному порядку, просувати власні вузькі комерційні і геополітичні інтереси, підірвати прозорість та відкритість і послабляти відносини держав регіону зі США. Росія розглядає регіон як сприятливе середовище для напівдержавних і приватних військових компаній, використовує свої безпекові та економічні зв'язки, а також дезінформацію, щоб підірвати принциповий спротив африканців подальшому вторгненню Росії в Україну та пов'язаним із цим порушенням прав людини (U.S. Strategy, 2022).

Крім того, у Стратегії відзначається зростання американських економічних інтересів у регіоні, адже Африканська континентальна зона вільної торгівлі зробить Африку однією з найбільших зон вільної торгівлі у світі (п'ятою за величиною економікою у світі) (U.S. Strategy, 2022). Зауважимо, що у 2022 р. континент у цілому експортував до США товарів на суму 43,1 млрд дол. США та імпортував товарів на суму 30,6 млрд дол. США, водночас експорт Китаю до Африки склав 164,1 млрд дол. США, імпорт африканських товарів до КНР – 117,5 млрд дол. США. Із африканського експорту на загальну суму 661,4 млрд дол. США на частку США припадає 6,5 %, а на Китай – 17,7 % (Ndzendze, 2024). Відтак, перевага Китаю у торгівлі була і залишається очевидною, тому для США важливо розширювати торговельно-економічні відносини з державами континенту.

Водночас у Стратегії йдеться і про те, що у регіоні продовжуються збройні конфлікти, тероризм, гуманітарні кризи, демократичний відкат тощо, що вимагає фінансування численних миротворчих місій та історичного рівня гуманітарної допомоги (U.S. Strategy, 2022). Стратегія пропонує кілька підходів для створення більш рівноправної взаємодії з африканськими державами, що включають розширення діалогу між США та африканськими державами, а також взаємодії на вищому рівні, зміцнення громадянського суспільства, поглиблення відносин з Африканським Союзом і регіональними організаціями, а також заохочення участі приватного сектора США в Африці (U.S. Strategy, 2022). Тобто загалом головний акцент зроблено на необхідності поглиблення співробітництва на основі існуючих механізмів та інструментів, однак під питанням залишилися підходи до безпекової політики в регіоні, яка потребує найнагальніших змін. У цьому контексті справедливо вважаємо думку дослідників Дж. Дж. Чін та Г. Бартос (Chin and Bartos, 2024), які зазначають, що політика США в Африці зараз стикається із трилемою просування демократії та боротьби з тероризмом, водночас конкуру-

ючи з авторитарними суперниками за геополітичний вплив. Відкритим залишається питання, чи слід Вашингтону застосовувати подвійні стандарти для неліберальних режимів в Африці, які можуть мати спільні безпекові чи геополітичні інтереси зі США?

Окрім вищезгаданої Стратегії, у 2022 р. було оприлюднено Стратегію США щодо запобігання конфліктам і сприяння стабільності. 10-річний план для прибережної Західної Африки 2022–2032 (The U.S. Strategy to Prevent Conflict, 2022) передбачає низку зусиль США та партнерів для запобігання насильницьким конфліктам і екстремізму, які можуть дестабілізувати регіон. Зокрема, йдеться про поглиблення партнерства з Беніном, Кот-д'Івуаром, Ганою, Гвінеєю та Того для просування Стратегії. Співпраця із цими державами важлива, адже вони є сусідами Сахелю, а отже вразливими у безпековому плані, особливо беручи до уваги їх економічні, екологічні та гуманітарні проблеми. У документі визначено, що уряд США зосередить дипломатичну співпрацю та інструменти допомоги на місцевому, національному і регіональному рівнях для досягнення трьох цілей: посилення соціальної згуртованості всередині груп ризику; покращення готовності уряду до реагування, залученості та підзвітності перед громадами групи ризику; посилення оперативності та підзвітності сил безпеки перед громадами групи ризику (The U.S. Strategy to Prevent Conflict, 2022). Представлений план є спробою США удосконалити відносини із регіональними партнерами, завдяки постійному моніторингу ситуації в регіоні покращувати механізми співробітництва, щоб уникнути тут кровопролитних конфліктів та дестабілізації, що може істотно погіршити безпекову ситуацію в Африці у цілому.

Додатково варто приділити увагу Закону про зростання та можливості в Африці (AGOA) як одного із інструментів багатосторонньої співпраці США та африканських держав. Введений ще у 2000 році, AGOA відіграє значну роль у стимулюванні економічного зростання в країнах-бенефіціарах, а також покращує динаміку торговельних потоків та диверсифікацію експортно-імпортних товарів, надаючи при цьому пільговий доступ до американського ринку через мита і безквотну торгівлю на понад 6500 товарів.

Однак, враховуючи нерівномірність зацікавлення та практичної вигоди для країн Африки, Закон має певні недоліки. До прикладу, такі країни, як Маврикій, Мадагаскар, Лесото, Кенія, Гана та Ефіопія, справді спостерігали значне зростання експорту легкої промисловості, однак в інших галузях економіки вони відчували обмежений масштаб. Причиною цього явища стала передусім відсутність введення нових законів, особливо з боку африканських держав. З іншого боку, від AGOA, термін дії якого закінчується у 2025 році, справді багато залежить, адже, як зауважує дослідниця-афри-

каністка Т. Ногейра Пінто (Nogueira Pinto, 2024), «щоб конкурувати зі своїми суперниками та сприяти процвітанню на всьому континенті, США доведеться розробити більш ефективну та консенсусну систему торгівлі в часи зростання протекціонізму».

Слід підкреслити, що важливою стала ініціатива Дж. Байдена щодо проведення 13–15 грудня 2022 р. саміту лідерів США та Африки у Вашингтоні, де він оголосив про збільшення гуманітарної допомоги для регіону і кілька нових ініціатив, зокрема «21 Партнерство заради безпеки Африки» та ініціативу «Демократичні та політичні зміни в Африці». У саміті взяли участь делегації із 49 запрошених африканських країн і Африканського Союзу, а також представники громадянського суспільства та приватного сектору (не були запрошені представники Гвінеї, Судану, Малі, Буркіна-Фасо, Еритреї). За підсумками саміту задекларовано ключові пріоритети: краще сприяти новій економічній взаємодії; зміцнити прихильність США та Африки до демократії і прав людини; пом'якшити вплив COVID-19 і майбутніх пандемій; співпрацювати для зміцнення регіонального та глобального здоров'я; сприяти продовольчій безпеці; просувати мир і безпеку; реагувати на кліматичну кризу; зміцнювати зв'язки з діаспорою (U.S.-Africa Leaders Summit, 2022). Важливо, що у підсумковій заяві про бачення партнерства США та Африки на сайті Білого дому зазначалося, що воно «ґрунтується на переконанні, що уряди та народи Африки допоможуть визначити майбутнє міжнародного порядку для вирішення найнагальніших викликів світу» (Vision Statement, 2022), а також йшлося про те, що США підтримують приєднання Африканського Союзу до G20 як постійного члена та нададуть постійні місця для держав Африки в Раді Безпеки ООН (Vision Statement, 2022).

Під час саміту Сполучені Штати взяли зобов'язання інвестувати 55 млрд дол. США на континент протягом наступних трьох років (Китай у 2021 р. анонсував інвестиції розміром 40 млрд дол. США). У перший рік США та держави Африки підписали сотні угод на суму щонайменше 14,2 млрд дол. Серед них інвестиції США в незначні інфраструктурні проекти, розвиток місцевої промисловості та проекти зеленої енергетики. Вашингтон також заснував ініціативу Prosper Africa, яка об'єднує американський і африканський бізнес для сприяння торгівлі та інвестиціям (Wordsworth, 2024). Джадд Девермонт, старший директор Ради національної безпеки США у справах Африки, відзначав, що наприкінці 2023 р. США виконали понад 40 % зобов'язання щодо інвестицій на континенті, і 2023 р.

був рекордним для відносин між США та Африкою (США інвестують до Африки, 2023). Крім того, під час саміту США заявили про розширення сфер співпраці з Африкою, зокрема: про цифровізацію та нові технології, трансформацію енергетики і захист клімату, співпрацю в космосі. Відповідно, у рамках саміту відбувся перший американсько-африканський космічний форум, Нігерія та Руанда стали першими африканськими країнами, з якими підписали Угоди Артеміди про дослідження космосу, а з Кенією уклали протокол про цивільну ядерну співпрацю (Czerep and Piotrowski, 2022).

Прикладом координації інвестиційної політики США щодо регіону з європейськими партнерами є підписання у жовтні 2023 р. Меморандуму про взаєморозуміння щодо подальшого розвитку «коридору Лобіто» із Демократичною Республікою Конго, Замбією, Анголою, Африканським банком розвитку та Африканською фінансовою корпорацією. Транспортний коридор з'єднає південну частину ДРК і північно-західну частину Республіки Замбія з регіональними та глобальними торговими ринками через порт Лобіто в Анголі (Бенкс, 2023). Цей проєкт має стати позитивним прикладом координації дій із союзниками в Африці і сприятиме регіональній торгівлі та розвитку, подібні речі можуть посилити американський вплив у регіоні в майбутньому.

Зауважимо, що США також висловлювали занепокоєння наростаючою борговою кризою в Африці, яка може підірвати економічний прогрес та стабільність континенту. Китай був ключовим кредитором регіону, надавши кредити на суму понад 170 млрд дол. США 49 африканським країнам і регіональним установам у період 2000–2022 рр. (De Kluiver, 2023). Стурбованість США пов'язана із відсутністю прозорості положень кредитування, що впливає на місцеву промисловість, та варіантів колективної реструктуризації в китайських кредитних контрактах. Китай може використовувати свої позики, щоб втягнути африканські країни в непосильний борговий тягар, що потенційно може призвести до втрати суверенітету (т. зв. «дипломатія боргової пастки»).

Політика США щодо Африки останні десятиліття в основному концентрувалася на безпекових питаннях, почасти ігноруючи економічні. Держава має військову базу у Джибуті, кілька військових об'єктів у Східній та Західній Африці, а також у регіоні Сахель.

Основною військовою та безпековою інституцією Сполучених Штатів в Африканському регіоні є Африканське командування збройних сил США (AFRICOM). Воно діє у складі Міністерства оборони США, а головною задачею є ведення військових операцій, а також військових зв'язків із майже усіма державами Африки. Водночас головним зусиллям уряду США в межах AFRICOM є просування національних інтересів Сполучених Штатів, сприян-

ня регіональній безпеці та стабільності, протидія зловмисникам, транснаціональним терористичним угрупованням та підтримка союзних військ.

Однак значною загрозою на сьогодні залишається регіон Сахелю, який останнім часом отримав репутацію епіцентру дислокації організації «Ісламська держава». Голова вищезгаданого Африканського командування збройних сил США генерал Майкл Ленглі зазначив: «Екстремістські організації є найбільшою загрозою для стабільності Африки» (Akinyemi and Ewoker, 2024).

Така оцінка генерала заслуговує на особливу увагу, враховуючи, що динаміка американсько-африканської співпраці у військовій сфері останнім часом показує не зовсім втішні результати. Одним із прикладів стало виведення цього року американських військ з авіабази 101 поблизу Ніамеї – столиці Нігеру. Ця база стала першою із двох у країні, яку американські військові змушені були покинути після того, як до влади прийшла військова хунта (First U.S. military base, 2024). Варто зазначити, що, незважаючи на понад 15 років співпраці, вихід із Нігеру сьогодні викликає побоювання щодо відновлення екстремістської діяльності, зокрема пов'язаної із групами ІДІЛу. Окрім того, фактично того ж тижня, коли були виведені американські військові з авіабази 101, було опубліковано погрозу начальника штабу Повітряних сил Чаду про розірвання безпекової угоди зі США, що призвело до виведення 75 військовослужбовців, дислокованих на французькій військовій базі у столиці Чаду Нджамені. Варто зазначити, що більшість із виведеного складу входили до Оперативно-тактичної групи спеціальних операцій США, що є важливим центром Сил спеціальних операцій США в регіоні (Bertrand, 2024). Зауважимо, що ще на початку поточного року, перед виведенням військ, з'явилися повідомлення, що Пентагон веде попередні переговори з урядами Беніну, Гани та Кот-д'Івуару щодо відкриття бази безпілотників в одній із цих країн, імовірно, щоб компенсувати закриття бази в Нігері (Shurkin, 2024), що свідчить про прагнення Вашингтона продовжувати контролювати ситуацію по боротьбі із тероризмом у регіоні. До того ж низка аналітиків звертали увагу на те, що політика США є реактивною, а не проактивною, адже навіть американські високопосадовці відвідували континент після китайських та російських, про що йшлося вище, ніби «наздоганяючи» Китай та Росію в Африці. Відповідно, переговори про нові бази свідчать про намагання США оперативно реагувати на нові виклики у регіоні. Саме ведення проактивної політики щодо континенту могло б забезпечити збільшення американської присутності тут.

© Корнійчук Л. В., 2024

© Боднарченко Х. В., 2024

Висновки

В цілому, на сьогодні рівень зацікавлення великих держав Африканським регіоном і, як наслідок, зростання впливу цих країн є досить динамічними. Для США регіон є надзвичайно важливим у економічному, безпековому та політичному аспектах, особливо як тимчасовий (потенційно постійний) член Ради Безпеки, а також член Генеральної Асамблеї ООН. Державі слід модернізувати систему AFRICOM для можливості превентивного реагування на військові заворушення і, як наслідок, недопущення хунти до влади та поширення екстремістського руху. У тих державах, де хунта прийшла до влади і де це можливо, США мають зосередитися на створенні позитивних стимулів для повернення до демократичного правління.

Також Вашингтону варто наступного року поновити Закон про зростання та можливості в Африці (AGOA), враховуючи, з одного боку, особливу вигоду регіону через збільшення експорту, а з іншого боку, гарантування довгострокової перспективи і, як наслідок, непрямого впливу США на континент. Водночас Вашингтон повинен залучати різні інструменти і розвивати галузі співпраці, протидіючи китайському та російському впливу і посилюючи свою присутність у регіоні, приміром, розширювати використання інструментів «м'якої сили», координувати співробітництво з державами регіону зі своїми союзниками, що теж мають тут свої інтереси (ЄС, Туреччина, Об'єднані Арабські Емірати, Японія та ін.), посилювати взаємодію із регіональними партнерами (Єгиптом, Марокко, Мавританією, Кенією, Беніном, Кот-д'Івуаром, Ганою, Того, Камеруном і Нігерією) тощо. Враховуючи «безкорисливість» китайсько-африканського співробітництва, на відміну від вимоги США дотримуватися трудових та екологічних стандартів, забезпечення прав людини, Вашингтон значно програє Пекіну. США слід акцентувати увагу саме на економічній та безпековій співпраці, а не на розвитку політичної волі, адже саме такий алгоритм дій, імовірно, стане дійовим конкретно до зазначеного регіону.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

Бенкс, М., 2023. ЄС, США, ДРК, Замбія та Ангола підписали угоду про розширення коридору Лобіто. *EU Reporter*, [online] 27 жовтня. Доступно: <<https://uk.eureporter.co/world/democratic-republic-of-the-congo/2023/10/27/eu-us-drc-zambia-and-angola-sign-agreement-for-extension-of-lobito-corridor/>> [Дата звернення 25 липня 2024].

Орлик, В. та Гриценко, А., 2022. Підсумки саміту Чотиристороннього діалогу з питань безпеки (QUAD). *Національний інститут стратегічних досліджень*, [online] 26 травня. Доступно: <<https://niss.gov.ua/doslidzhennya/>

mizhnarodni-vidnosyny/pidsumky-samitu-chotyrystoronnoho-dialohu-z-pytan-bezpeky-quad> [Дата звернення 23 липня 2024].

Пересипкіна, І., 2022. Особливості геостратегії США в сучасних міжнародних відносинах. *Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки*, [e-journal] 1 (24), с.39-50. <https://doi.org/10.34142/24130060.2022.24.1.03>

Стеблук, Д.М., 2021. Зовнішня та внутрішня політика президента США Дж. Байдена. Релігійний чинник у політиці президента. *Політикус*, [e-journal] 5, с.71-75. <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-5.12>

США інвестують до Африки, щоб протистояти впливу Китаю, 2023. *Голос Америки*, [online] 15 грудня. Доступно: <<https://www.holosameryky.com/a/us-invests-in-africa-in-effort-to-counter-chinese-influence-/7399487.html>> [Дата звернення 25 липня 2024].

Фесенко, М.В., 2021. Особливості формування зовнішньої політики США за президентства Дж. Байдена. *Зовнішні справи*, [e-journal] 3-4, с.28-33. <https://doi.org/10.46493/2663-2675-2021-3-4-5>

Чінг, Н., 2024. Візит Блінкена в Африку – стабільність на континенті, російський вплив, підтримка України та футбол. *Голос Америки*, [online] 23 січня. Доступно: <<https://www.holosameryky.com/a/blinken-u-afryci/7451873.html>> [Дата звернення 23 липня 2024].

Шевченко, О., 2022. Материк проблем чи земля можливостей? Чому новий світовий порядок визначить Африка. *Фокус*, [online] 16 червня. Доступно: <<https://focus.ua/uk/world/519106-rochemu-novyy-mirovy-poryadok-opredelit-afrika>> [Дата звернення 23 липня 2024].

Akinyemi, A. and Ewokor, C., 2024. 'We are still engaged with West African juntas' - US Africom head Gen Michael Langley. *BBC*, [online] 02 May. Available at: <<https://www.bbc.com/news/world-africa-68943579>> [Accessed 01 August 2024].

Banks, D., 2023. U.S.-Africa Leaders Summit: Elevating the Partnership with Africa. *The Foreign Service Journal*. [online] Available at: <<https://afsa.org/us-africa-leaders-summit-elevating-partnership-africa>> [Accessed 23 July 2024].

Bertrand, N., 2024. US withdraws troops from base in Chad following government demand. *CNN*, [online] 01 May. Available at: <<https://edition.cnn.com/2024/05/01/politics/us-withdraws-troops-chad/index.html>> [Accessed 29 July 2024].

Chin, J.J. and Bartos, H., 2024. Rethinking U.S. Africa Policy Amid Changing Geopolitical Realities. *Texas National Security Review*, [e-journal] 7 (2), pp.114-132. <https://doi.org/10.26153/tsw/52237>

Cilliers, J., 2024. Retaining US influence in Africa requires bridge-building with China. *Institute for Security Studies*, [online] 15 May. Available at: <<https://issafrica.org/iss-today/retaining-us-influence-in-africa-requires-bridge-building-with-china>> [Accessed 01 August 2024].

Czerep, J. and Piotrowski, M., 2022. Szczyt liderów USA-Afryka – próba odnowienia partnerstwa. *Polski Instytut Spraw Międzynarodowych*, [online] 16 December. Available at: <<https://www.pism.pl/publikacje/szczyt-liderow-usa-afryka-proba-odnowienia-partnerstwa>> [Accessed 23 July 2024].

De Kluiver, J., 2023. Navigating the complex terrain of China-Africa debt relations. *Institute For Security Studies*, [online] 02 November. Available at: <<https://issafrica.org/iss-today/navigating-the-complex-terrain-of-china-africa-debt-relations>> [Accessed 25 July 2024].

First U.S. military base in Niger completes withdrawal, 2024. *U.S. Air Forces in Europe – Air Forces Africa*, [online] 08 July. Available at: <<https://www.usafe.af.mil/Units/406th-Air-Expeditionary-Wing/News-and-Articles/Display/Article/3828524/first-us-military-base-in-niger-completes-withdrawal/>> [Accessed 29 July 2024].

Ghoulidi, A., 2024. Resetting U.S. West Africa Policy. *The Heritage Foundation*, [online] 29 April. Available at: <<https://www.heritage.org/africa/commentary/resetting-us-west-africa-policy>> [Accessed 28 July 2024].

Ndzendze, B., 2024. Geopolitics: Why Africa shouldn't pick sides. *Global Bar Magazine*, [online] 27 March. Available at: <<https://globalbar.se/2024/03/geopolitics-why-africa-shouldnt-pick-sides/>> [Accessed 23 July 2024].

Nogueira Pinto, T., 2023. A new cold war in Africa. *GIS reports*, [online] 07 April. Available at: <<https://www.gisreportsonline.com/r/us-strategy-africa/>> [Accessed 23 July 2024].

Nzuki, C. and Dizolele, M.P., 2022. The Potential and Limits of the New U.S. Strategy for Sub-Saharan Africa. *Center for Strategic and International Studies*, [online] 17 August. Available at: <<https://www.csis.org/analysis/potential-and-limits-new-us-strategy-sub-saharan-africa>> [Accessed 01 August 2024].

Purushothaman, U. and Viswanathan, H.H.S., 2023. US Policies Towards Africa: In Search of a New Paradigm. *Observer Research Foundation*, [online] 23 August. Available at: <<https://www.orfonline.org/research/us-policies-towards-africa-in-search-of-a-new-paradigm>> [Accessed 01 August 2024].

Shurkin, M., 2024. No more business as usual: The US needs a broader engagement strategy in West Africa. *Atlantic Council*, [online] 06 February. Available at: <<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/no-more-business-as-usual-the-us-needs-a-broader-engagement-strategy-in-west-africa/>> [Accessed 28 July 2024].

Tadesse, B., 2024. The Impacts of the African Growth Opportunity Act on the Economic Performances of Sub-Saharan African Countries: A Comprehensive Review. *Sci*, [e-journal] 6 (1), 14. <https://doi.org/10.3390/sci6010014>

The U.S. Strategy to Prevent Conflict and Promote Stability 10-Year Plan for Coastal West Africa 2022-2032, 2022. *U.S. Department of State*. [online] Available at: <<https://www.state.gov/wp-content/uploads/2024/03/The-U.S.-Strategy-to-Prevent-Conflict-and-Promote-Stability-10-Year-Plan-for-Coastal-West-Africa-Accessible-03.22.2024.pdf>> [Accessed 25 July 2024].

U.S. Strategy Toward Sub-Saharan Africa, 2022. *The White House*, [online] August. Available at: <<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/08/U.S.-Strategy-Toward-Sub-Saharan-Africa-FINAL.pdf>> [Accessed 23 July 2024].

U.S.-Africa Leaders Summit, 2022. *U.S. Department of State*. [online] Available at: <<https://www.state.gov/africasummit/>> [Accessed 23 July 2024].

Vision Statement for the U.S.-Africa Partnership, 2022. *The White House*, [online] 15 December. Available at: <<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/12/15/vision-statement-for-the-u-s-africa-partnership/>> [Accessed 23 July 2024].

Wordsworth, R., 2024. The US Re-Engages With Africa. *Geopolitical Futures*, [online] 05 January. Available at: <<https://geopoliticalfutures.com/the-us-re-engages-with-africa/>> [Accessed 23 July 2024].

REFERENCES

Akinyemi, A. and Ewokor, C., 2024. 'We are still engaged with West African juntas' – US Africom head Gen Michael Langley. *BBC*, [online] 02 May. Available at: <<https://www.bbc.com/news/world-africa-68943579>> [Accessed 01 August 2024].

Banks, D., 2023. U.S.-Africa Leaders Summit: Elevating the Partnership with Africa. *The Foreign Service Journal*. [online] Available at: <<https://afsa.org/us-africa-leaders-summit-elevating-partnership-africa>> [Accessed 23 July 2024].

Banks, M., 2023. Yes, SSHA, DRK, Zambia ta Anhola pidpysaly uhodu pro rozshyrennia korydor Lobito [EU, US, DRC, Zambia and Angola sign agreement for extension of Lobito Corridor]. *EU Reporter*, [online] 27 October. Available at: <<https://uk.eureporter.co/world/democratic-republic-of-the-congo/2023/10/27/eu-us-drc-zambia-and-angola-sign-agreement-for-extension-of-lobito-corridor/>> [Accessed 25 July 2024].

Bertrand, N., 2024. US withdraws troops from base in Chad following government demand. *CNN*, [online] 01 May. Available at: <<https://edition.cnn.com/2024/05/01/politics/us-withdraws-troops-chad/index.html>> [Accessed 29 July 2024].

© Корнійчук Л. В., 2024

© Боднаренко Х. В., 2024

Chin, J.J. and Bartos, H., 2024. Rethinking U.S. Africa Policy Amid Changing Geopolitical Realities. *Texas National Security Review*, [e-journal] 7 (2), pp.114-132. <https://doi.org/10.26153/tsw/52237>

Ching, N., 2024. Vizyt Blinkena v Afryku – stabilnist na kontynenti, rosiiskiy vplyv, pidtrymka Ukrainy ta futbol [Blinken's visit to Africa – stability on the continent, Russian influence, support for Ukraine and football]. *Voice of America*, [online] 23 January. Available at: <<https://www.holosameryky.com/a/blinken-u-afryci/7451873.html>> [Accessed 23 July 2024].

Cilliers, J., 2024. Retaining US influence in Africa requires bridge-building with China. *Institute for Security Studies*, [online] 15 May. Available at: <<https://issafrica.org/iss-today/retaining-us-influence-in-africa-requires-bridge-building-with-china>> [Accessed 01 August 2024].

Czerep, J. and Piotrowski, M., 2022. *Szczyt liderów USA-Afryka – próba odnowienia partnerstwa* [US-Africa Leaders' Summit – An Attempt to Renew Partnership]. Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, [online] 16 December. Available at: <<https://www.pism.pl/publikacje/szczyt-liderow-usa-afryka-proba-odnowienia-partnerstwa>> [Accessed 23 July 2024].

De Kluiver, J., 2023. Navigating the complex terrain of China-Africa debt relations. *Institute For Security Studies*, [online] 02 November. Available at: <<https://issafrica.org/iss-today/navigating-the-complex-terrain-of-china-africa-debt-relations>> [Accessed 25 July 2024].

Fesenko, M.V., 2021. Osoblyvosti formuvannia zovnishnoi polityky SShA za prezydentstva Dzh. Baidena [Peculiarities of US foreign policy formation under the presidency of J. Biden]. *Foreign Affairs*, [e-journal] 3-4, pp.28-33. <https://doi.org/10.46493/2663-2675-2021-3-4-5>

First U.S. military base in Niger completes withdrawal, 2024. *U.S. Air Forces in Europe – Air Forces Africa*, [online] 08 July. Available at: <<https://www.usafe.af.mil/Units/406th-Air-Expeditionary-Wing/News-and-Articles/Display/Article/3828524/first-us-military-base-in-niger-completes-withdrawal/>> [Accessed 29 July 2024].

Ghoulidi, A., 2024. Resetting U.S. West Africa Policy. *The Heritage Foundation*, [online] 29 April. Available at: <<https://www.heritage.org/africa/commentary/resetting-us-west-africa-policy>> [Accessed 28 July 2024].

Ndzendze, B., 2024. Geopolitics: Why Africa shouldn't pick sides. *Global Bar Magazine*, [online] 27 March. Available at: <<https://globalbar.se/2024/03/geopolitics-why-africa-shouldnt-pick-sides/>> [Accessed 23 July 2024].

Nogueira Pinto, T., 2023. A new cold war in Africa. *GIS reports*, [online] 07 April. Available at: <<https://www.gisreportsonline.com/r/us-strategy-africa/>> [Accessed 23 July 2024].

Nzuki, C. and Dizolele, M.P., 2022. The Potential and Limits of the New U.S. Strategy for Sub-Saharan Africa. *Center for Strategic and International Studies*, [online] 17 August. Available at: <<https://www.csis.org/analysis/potential-and-limits-new-us-strategy-sub-saharan-africa>> [Accessed 01 August 2024].

Orlyk, V. and Hrytsenko, A., 2022. Pidsumky samitu Chotyrystoronnoho dialohu z pytan bezpeky (QUAD) [Results of the Quadrilateral Security Dialogue (QUAD) Summit]. *National Institute for Strategic Studies*, [online] 26 May. Available at: <<https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/pidsumky-samitu-chotyrystoronnoho-dialohu-z-pytan-bezpeky-quad>> [Accessed 23 July 2024].

Peresyphkina, I., 2022. Osoblyvosti heostrategii SSHA v suchasnykh mizhnarodnykh vidnosynakh [Features of us geostrategy in contemporary international relations]. *Modern society: political sciences, sociological sciences, culturological sciences*, [e-journal] 1 (24), pp.39-50. <https://doi.org/10.34142/24130060.2022.24.1.03>

Purushothaman, U. and Viswanathan, H.H.S., 2023. US Policies Towards Africa: In Search of a New Paradigm. *Observer Research Foundation*, [online] 23 August. Available at: <<https://www.orfonline.org/research/us-policies-towards-africa-in-search-of-a-new-paradigm>> [Accessed 01 August 2024].

Shevchenko, O., 2022. Materyk problem chy zemlia mozhlyvostei? Chomu novyi svitovyi poriadok vyznachyt Afryka [Continent of problems or land of opportunities? Why Africa will define the new world order]. *Focus*, [online] 16 June. Available at: <<https://focus.ua/uk/world/519106-pochemu-novyy-mirovy-poryadok-opredelit-afrika>> [Accessed 23 July 2024].

Shurkin, M., 2024. No more business as usual: The US needs a broader engagement strategy in West Africa. *Atlantic Council*, [online] 06 February. Available at: <<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/no-more-business-as-usual-the-us-needs-a-broader-engagement-strategy-in-west-africa/>> [Accessed 28 July 2024].

SShA investuiut do Afryky, shchob protystoiaty vplyvu Kytaiu [The US Invests in Africa to Counter China's Influence], 2023. *Voice of America*, [online] 15 December. Available at: <<https://www.holosameryky.com/a/us-invests-in-africa-in-effort-to-counter-chinese-influence-/7399487.html>> [Accessed 25 July 2024].

Stebalak, D.M., 2021. Zovnishnia ta vnutrishnia polityka prezydenta SShA Dzh. Baidena. Relihiinyi chynnyk u politytsi prezydenta [Foreign and Domestic Policy of US President J. Biden. Religious factor in the president's policy]. *Politicus*, [e-journal] 5, pp.71-75. <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-5.12>

Tadesse, B., 2024. The Impacts of the African Growth Opportunity Act on the Economic Performances of Sub-Saharan African Countries: A Comprehensive Review. *Sci*, [e-journal] 6 (1), 14. <https://doi.org/10.3390/sci6010014>

The U.S. Strategy to Prevent Conflict and Promote Stability 10-Year Plan for Coastal West Africa 2022-2032, 2022. *U.S. Department of State*. [online] Available at: <<https://www.state.gov/wp-content/uploads/2024/03/The-U.S.-Strategy-to-Prevent-Conflict-and-Promote-Stability-10-Year-Plan-for-Coastal-West-Africa-Accessible-03.22.2024.pdf>> [Accessed 25 July 2024].

U.S. Strategy Toward Sub-Saharan Africa, 2022. *The White House*, [online] August. Available at: <<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/08/U.S.-Strategy-Toward-Sub-Saharan-Africa-FINAL.pdf>> [Accessed 23 July 2024].

U.S.-Africa Leaders Summit, 2022. *U.S. Department of State*. [online] Available at: <<https://www.state.gov/africasummit/>> [Accessed 23 July 2024].

Vision Statement for the U.S.-Africa Partnership, 2022. *The White House*, [online] 15 December. Available at: <<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/12/15/vision-statement-for-the-u-s-africa-partnership/>> [Accessed 23 July 2024].

Wordsworth, R., 2024. The US Re-Engages With Africa. *Geopolitical Futures*, [online] 05 January. Available at: <<https://geopoliticalfutures.com/the-us-re-engages-with-africa/>> [Accessed 23 July 2024].

AFRICAN REGION IN THE CURRENT GEOPOLITICAL INTERESTS OF THE UNITED STATES OF AMERICA

Liubov Korniiichuk^{1a},

Khrystyna Bodnarenko^{2a}

¹ PhD in History,

Senior Lecturer at the Department of International Relations,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0541-5884>,

e-mail: liubov.korniiichuk@oa.edu.ua,

² 2nd year Master's student in International Relations,

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-4672-5255>,

e-mail: khrystyna.bodnarenko@oa.edu.ua,

^a National University of Ostroh Academy, Ostroh, Ukraine, 35800

The purpose of the article is to reveal the current geopolitical interests of the United States in Africa, and its objectives are to outline the main factors influencing the geopolitical interests of the state in the region, to find out their main components and features of implementation; to highlight the prospects for strengthening the American presence in the region. The study used a systematic approach that helped to establish the interrelationship of individual events and their impact on the formation of US geopolitical interests in Africa and to form a holistic picture of the development of US foreign policy towards the region. The use of the chronological method and event analysis made it possible to analyse the process of formation of the modern African foreign policy vector of the United States, and the comparative analysis made it possible to identify changes in US foreign policy at the present stage. A forecasting method was used to predict the prospects for increased American involvement in the region, taking into account new security challenges.

Today, the level of excellent power interest in the African region, and consequently the growth of their influence, is quite dynamic. For the United States, the region is extremely important in economic, security and political terms, especially as a temporary (potentially permanent) member of the Security Council and the UN General Assembly. The upcoming US presidential election could significantly alter the power architecture in the region, but regardless of who wins, the US should maintain its focus here. It should modernise its AFRICOM system

so that it can respond pre-emptively to military unrest, thus preventing juntas from taking power and extremist movements from spreading. In states where juntas have come to power, and where possible, the US should focus on creating positive incentives for a return to democratic rule. Washington should also renew the African Growth and Opportunity Act (AGOA) next year, given the particular benefits to the region through increased exports and the guarantee of a long-term perspective and, thus, indirect US influence on the continent. At the same time, the United States should use tools and develop areas of cooperation to counter Chinese and Russian influence, for example by expanding the use of soft power tools, coordinating cooperation with states in the region with its allies who also have interests in the region (the EU, Turkey, the United Arab Emirates, Japan, etc.), and strengthening cooperation with regional partners (Egypt, Morocco, Kenya, Benin, Côte d'Ivoire, Ghana, Togo, Cameroon, and Nigeria). The United States should focus on economic and security cooperation rather than the development of political will, as this is the algorithm of action that is likely to be applicable to this region.

Keywords: USA; geopolitical interests; Africa; foreign policy; strategy; cooperation.